

ZWIERZĘTA

Ciekawostki o pająkach: 39 sprawdzonych faktów

Ciekawostki zebrał: Marcin Balana · Opublikowano: 19.10.2026 · Zaktualizowano: 20.10.2026 · Zweryfikowano: 20.10.2026

Pająki to pajęczaki z 8 nogami, a prowadzony w Bernie World Spider Catalog liczy już 52 106 ich gatunków. Na całym świecie zabijają co roku 400–800 mln ton ofiar, a najstarszy znany pająk żył co najmniej 43 lata. Z Polski znamy prawie 800 gatunków pajaków, z których 9 jest pod ochroną gatunkową według tekstu jednolitego rozporządzenia z 2022 r.

NAJWAŻNIEJSZE W SKRÓCIE

- World Spider Catalog obejmuje 52 106 uznanych gatunków pajaków.
- Pająki zabijają co roku 400–800 mln ton ofiar.
- Najstarszy znany pająk, samica *Gaius villosus*, żyła co najmniej 43 lata.
- Najszybszy pająk świata, *Cebrennus rechenbergi*, ucieka z prędkością 1,7 m/s.
- Pelerynę o powierzchni 7,48 m² utkano z jedwabiu ok. 1,2 mln pajaków.
- Z Polski znanych jest prawie 800 gatunków pajaków.
- W Polsce 6 gatunków pajaków jest pod ochroną ścisłą, a 3 pod częściową.

Czym są pająki i ile ich znamy

1 Pająki mają 8 nóg, a owady 6

Pająki mają 8 nóg i ciało podzielone na 2 części: głowotułów i odwłok. Owady mają 6 nóg i 3 części ciała. Pająki, jak inne stawonogi, mają zewnętrzny szkielet, ale należą do pajęczaków, razem z koszarzami, roztoczami, kleszczami i skorpionami. W odróżnieniu od owadów pajęczaki nie mają czułków, a pająki mają kądziółki przędne, z których wytwarzają jedwab.[1][2]

Źródła: Encyclopaedia Britannica, Spider , Data odczytu: 2026.10.20; University of Michigan, BioKIDS, Arachnida , Data odczytu: 2026.10.20

2 World Spider Catalog liczy 52 106 gatunków pajaków

World Spider Catalog, prowadzony przez Muzeum Historii Naturalnej w Bernie, obejmuje 52 106 uznanych gatunków pajaków. Katalog zbiera literaturę taksonomiczną o pajakach i od 2014 r. jest bezpłatnie dostępny w internecie. Według muzeum jest to możliwe dzięki liberalnemu szwajcarskiemu prawu autorskiemu. Próg 50 tys. gatunków ogłosił w Bernie zespół wydawców katalogu.[3][4]

Źródła: Natural History Museum Bern, World Spider Catalog , Data odczytu: 2026.10.20; Naturhistorisches Museum Bern, 50,000 spider species discovered , Data odczytu: 2026.10.20

3 50-tysięcznym opisanym pajakiem jest skakun z Ameryki Południowej

W 2022 r. wydawcy World Spider Catalog ogłosili, że znamy co najmniej 50 tys. gatunków pajaków. Jubileuszowym, 50-tysięcznym gatunkiem został skakun *Guriurius minuano*, opisany przez brazylijską arachnolog Kimberly S. Marta i współpracowników. Pająk poluje na krzewach i

drzewach w południowej Brazylii, Urugwaju i okolicach Buenos Aires. Jego nazwa upamiętnia wymarły lud Minuane.[4]

Źródło: Naturhistorisches Museum Bern, 50,000 spider species discovered , Data odczytu: 2026.10.20

4 Opisanie 50 tys. gatunków pajaków zajęło 265 lat

Pierwszego pajaka opisano naukowo w 1757 r., więc dojście do 50 tys. gatunków zajęło badaczom 265 lat. Wydawcy World Spider Catalog szacują, że do odkrycia pozostaje jeszcze ok. 50 tys. gatunków. Tempo opisywania nowych pajaków rośnie, dlatego według nich drugą połowę uda się poznać w mniej niż 100 lat.[4]

Źródło: Naturhistorisches Museum Bern, 50,000 spider species discovered , Data odczytu: 2026.10.20

5 Ptasznikowce mają 2 pary płuc książkowych, a większość innych pajaków 1 parę

Poza nielicznymi pajakami segmentowanymi (Mesothelae) pajaki dzielą się na 2 duże grupy: Mygalomorphae, do których należą ptaszniki, oraz Araneomorphae, obejmujące zdecydowaną większość gatunków. Mygalomorphae mają zredukowane kądziotki przędne, sztyletowate szczękoczułki i 2 pary płuc książkowych. Araneomorphae mają szczękoczułki działające jak szczypce, zwykle 6 kądziotków przędnych, 1 parę płuc książkowych i parę tchawek.[5]

Źródło: Australian Museum, Classifying spiders , Data publikacji: 2020.06.25, Data odczytu: 2026.10.19

6 Mniej niż 30 gatunków pajaków powiązано ze śmiercią człowieka

Spośród ponad 51,5 tys. znanych gatunków pajaków mniej niż 30 odpowiadało za zgony ludzi, podaje Encyclopaedia Britannica. Wiele pajaków wytwarza jad, którym chwytają ofiary, ale toksycznych dla człowieka jest niewiele gatunków. Jad czarnej wdowy działa na nerwy i powoduje silny ból, jednak jej ukąszenie zwykle nie jest śmiertelne. Ptaszniki też są jadowite, ale ich jad jest słaby.[1][6]

Źródła: Encyclopaedia Britannica, Spider , Data odczytu: 2026.10.20; Encyclopaedia Britannica (Rafferty J.P.), 9 of the World's Deadliest Spiders , Data odczytu: 2026.10.20

7 Długość ciała pajaków wynosi od 0,5 mm do ok. 12 cm

Pajaki mierzą od 0,5 mm do ok. 12 cm długości ciała. Największe są owłosione ptasznikowce, żyjące w ciepłym klimacie, zwłaszcza w obu Amerykach. Do największych z nich należą ptaszniki, m.in. ptasznik goliat z Amazonii, którego ciało mierzy do 12 cm, a rozpiętość nóg do 28 cm, i Theraphosa apophysis z południowej Wenezueli. Najmniejsze pajaki pochodzą z kilku rodzin tropikalnych, a informacje o nich pojawiły się dopiero w latach 80. XX w.[1][7][8]

Źródła: Encyclopaedia Britannica, Spider , Data odczytu: 2026.10.16; Smithsonian's National Zoo and Conservation Biology Institute, Goliath bird-eating tarantula , Data odczytu: 2026.10.16; Carnegie Museum of Natural History, Tarantula relative found at Powdermill , Data odczytu: 2026.10.16

8 Samice pajaków sieciowych bywają co najmniej 2 razy większe od samców

Samice wielu pajaków budujących sieci kołowe są co najmniej 2 razy większe od samców tego samego gatunku. Naukowcy przypuszczają, że większe samice są płodniejsze, a małe samce szybciej budują i pokonują jedwabne mosty, ale sprawa jest wciąż sporna. To nici niesione przez wiatr, które przyczepiają się do przedmiotu i tworzą przejście. Według tej hipotezy szybsze samce

mają więcej okazji do godów.[1][9]

Źródła: Encyclopaedia Britannica, Spider , Data odczytu: 2026.10.16; Corcobado G., Rodríguez-Gironés M.A., De Mas E., Moya-Laraño J., Introducing the refined gravity hypothesis of extreme sexual size dimorphism , Data publikacji: 2010.08.03, Data odczytu: 2026.10.16

9 Samice ptasznikowców mogą żyć do 25 lat

Samice wielu pajaków, które opiekują się młodymi, żyją rok, najwyżej 2 lata. Samice ptasznikowców mogą żyć do 25 lat, a samice prymitywnych pajaków z grupy haplogyne do 10 lat. Samice ptasznika goliata żyją do 20 lat, a samce tylko 3–6 lat, podaje Smithsonian's National Zoo. Długość życia pajaków zależy więc od gatunku i płci.[1][7]

Źródła: Encyclopaedia Britannica, Spider , Data odczytu: 2026.10.20; Smithsonian's National Zoo and Conservation Biology Institute, Goliath bird-eating tarantula , Data odczytu: 2026.10.20

Rekordy świata pajaków

10 Najstarszy znany pajak żył co najmniej 43 lata

Samica pajaka *Gaius villosus*, nazwana „Numer 16”, żyła co najmniej 43 lata i jest najstarszym znanym pajakiem. Arachnolog Barbara York Main zauważyła ją w marcu 1974 r. w rezerwacie North Bungulla w południowo-zachodniej Australii. Pajak zginął najpewniej przez pasożytniczą osę, co odnotowano 31 października 2016 r. Wcześniejszy rekord należał do 28-letniego ptasznika z Meksyku.[10][11]

Rekord Źródła: Guinness World Records, Oldest spider ever , Data odczytu: 2026.10.20; Smithsonian Magazine, World's Oldest Spider Has Died at Age 43 , Data publikacji: 2018.05.01, Data odczytu: 2026.10.20

11 Ptasznik goliat waży do 175 g

Ptasznik goliat (*Theraphosa blondi*) z lasów deszczowych północnej Ameryki Południowej to najcięższy znany pajak: waży do 175 g. Okaz złapany w kwietniu 1965 r. nad Rio Cávro w Wenezueli miał rozpiętość nóg 28 cm. Taką samą rozpiętość i masę 170 g miał w lutym 1998 r. 2-letni pajak Rosi z hodowli w Wielkiej Brytanii.[12][13]

Rekord Źródła: Guinness World Records, Largest spider , Data odczytu: 2026.10.20; Guinness World Records, Largest spider species , Data odczytu: 2026.10.20

12 Największą rozpiętość nóg ma pajak z Laosu: do 30 cm

Pajak *Heteropoda maxima*, występujący tylko w Laosie, ma największą rozpiętość nóg wśród pajaków: u wyjątkowo dużych okazów sięga 30 cm. Księga Rekordów Guinnessa uznaje go za największego pajaka pod względem rozpiętości nóg. Ptasznik goliat zajmuje w tym zestawieniu 2. miejsce, choć jest cięższy i ma dłuższe ciało, według artykułu Księgi Rekordów Guinnessa z 2021 r. mierzące do 13 cm.[12][14]

Rekord Źródła: Guinness World Records, Largest spider , Data odczytu: 2026.10.20; Guinness World Records, Scary spider records: bloodsuckers, bird-eaters and more , Data publikacji: 2021.10.28, Data odczytu: 2026.10.20

13 Najszybszy pająk świata ucieka z prędkością 1,7 m/s

Najszybszym pająkiem świata jest pustynny pająk *Cebrennus rechenbergi* z Maroka, który uciekając przed drapieżnikami osiąga 1,7 m/s. Zagrożony wykonuje serię salt w przód lub w tył i z każdym obrotem przyspiesza. Pozwala mu to podwoić zwykłą prędkość, ale kosztuje dużo energii.[14]

Rekord Źródło: Guinness World Records, Scary spider records: bloodsuckers, bird-eaters and more , Data publikacji: 2021.10.28, Data odczytu: 2026.10.19

14 Pająk z Kalifornii trzyma drzwiczki norki wbrew sile 38 razy większej od swojej masy

Kalifornijski pająk *Bothriocyrtum californicum* potrafi przytrzymać wieczko norki, gdy coś ciągnie je z siłą 38 razy większą od ciężaru jego ciała. Księga Rekordów Guinnessa uznaje go za najsilniejszego pająka. Pająk zamyka podziemną norkę ruchomym wieczkiem. Dla porównania najlepsi sztangiści olimpijcy podnoszą 3 razy więcej, niż sami ważą.[14]

Rekord Źródło: Guinness World Records, Scary spider records: bloodsuckers, bird-eaters and more , Data publikacji: 2021.10.28, Data odczytu: 2026.10.19

15 Pająk-wampir z 2 krajów Afryki zdobywa krew, polując na komary

Skakun *Evarcha culicivora* żyje tylko wokół Jeziora Wiktorii w 2 krajach: Kenii i Ugandzie. Księga Rekordów Guinnessa nazywa go najbardziej krwiożerczym pająkiem, bo zdobywa krew, polując na samice komarów *Anopheles*, które niedawno się pożywiły. Samców tych komarów nie je, bo żywią się one cukrem i nektarem, a nie krwią.[14]

Rekord Źródło: Guinness World Records, Scary spider records: bloodsuckers, bird-eaters and more , Data publikacji: 2021.10.28, Data odczytu: 2026.10.19

Gdzie żyją pająki i jak się przemieszczają

16 Pająki żyją nawet na wysokości 5000 m

W Himalajach pająki żyją na wysokości do 5000 m n.p.m. Występują na wszystkich kontynentach poza Antarktydą, choć i tam znajdowano ich fragmenty. Znacznie więcej gatunków żyje w tropikach niż w strefie umiarkowanej. Pająki pustynne często mieszkają w norach, które chronią je przed wysuszeniem.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Spider , Data odczytu: 2026.10.16

17 Pająk z Namibii ucieka, robiąc 44 obroty na sekundę

Uciekając przed niebezpieczeństwem, pająk *Carparachne aureoflava* z pustyni Namib potrafi wykonać 44 obroty na sekundę. Toczy się wtedy po zboczach wydmy jak koło. To jeden z wielu pająków przystosowanych do życia na pustyniach i w innych suchych miejscach, gdzie większość gatunków chroni się przed wysuszeniem w norach.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Spider , Data odczytu: 2026.10.16

18 Tylko 1 pająk żyje pod wodą: topik

Większość pająków żyje na ziemi lub na drzewach, ale 1 gatunek z Eurazji, topik (*Argyroneta aquatica*), jest wodny i mieszka w wolno płynących wodach słodkich. Kilka innych gatunków żyje na brzegach lub na powierzchni wód słodkich i słonych, ale tylko topik prowadzi życie pod wodą. Britannica zaznacza, że pająki spoza Europy, Japonii i Ameryki Północnej są wciąż słabo zbadane.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Spider , Data odczytu: 2026.10.16

19 Topik może pozostać pod wodą ponad dobę

Topik może pozostać pod wodą ponad dobę bez wypytywania po powietrze, wykazali w 2011 r. Roger Seymour z University of Adelaide i Stefan Hetz z Uniwersytetu Humboldtów. Wcześniej sądzono, że musi wypytywać nawet co 20–40 minut. Pęcherzyk powietrza w jego sieci działa jak skrzela, więc pająk uzupełnia powietrze z powierzchni tylko raz dziennie.[15][16]

Źródła: Seymour R.S., Hetz S.K., The diving bell and the spider: the physical gill of *Argyroneta aquatica* , Data publikacji: 2011.07, Data odczytu: 2026.10.20; ScienceDaily, How spiders breathe under water , Data publikacji: 2011.06.13, Data odczytu: 2026.10.20

20 Pająki szybują na nitkach nawet 800 m nad ziemią

Pająki potrafią dryfować w powietrzu na wysokości od 3 m do ponad 800 m. Małe pająki i młode wielu większych gatunków wypuszczają długie nici, które łapią wiatr i niosą je na duże odległości. To zachowanie nazywa się balonowaniem. Niektóre gatunki rozprzestrzeniły się w ten sposób dookoła globu w zasięgu północnego prądu strumieniowego.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Spider , Data odczytu: 2026.10.16

21 W 2018 r. wykazano, że pająki latają dzięki polu elektrycznemu

W 2018 r. E. Morley i D. Robert z University of Bristol wykazali, że pająki wykorzystują do balonowania pole elektryczne atmosfery. W laboratorium pająki z rodziny osnuwиковатых (*Linyphiidae*) unosiły się po włączeniu pola i opadały po jego wyłączeniu. Na nitkach jedwabiu pająki mogą przelatywać setki kilometrów. Wyniki opublikowano w czasopiśmie „Current Biology”.[17][18]

Źródła: University of Bristol, Spiders go ballooning on electric fields , Data publikacji: 2018.07.05, Data odczytu: 2026.10.20; Morley E.L., Robert D., Electric fields elicit ballooning in spiders , Data publikacji: 2018.07.05, Data odczytu: 2026.10.20

Pająki jako myśliwi

22 Pająki zabijają co roku 400–800 mln ton ofiar

Według szacunków z 2017 r. pająki na całym świecie zabijają co roku 400–800 mln ton ofiar (w świeżej masie). Ponad 90% z nich to owady i skoczogonki. Pająki z lasów i łąk odpowiadają za ponad 95% tej liczby, a pająki z upraw jednorocznych za mniej niż 2%. Doświadczenia pokazały, że po usunięciu pająków z poletek liczba owadów roślinożernych wyraźnie rośnie.[19]

Źródło: Nyffeler M., Birkhofer K., An estimated 400-800 million tons of prey are annually killed by the global spider community , Data publikacji: 2017.03.14, Data odczytu: 2026.10.16

23 Pająki polują na co najmniej 2 sposoby

Pająki polują na co najmniej 2 sposoby. Aktywni łowcy gonią i obezwładniają ofiary, a pomaga im w tym dobrze rozwinięty dotyk lub wzrok. Inne pająki budują z jedwabiu sieci, w które wpadają latające owady. Sieci powstają instynktownie. Wiele pająków wstrzykuje ofierze jad, który szybko ją zabija, a inne najpierw owijają ją jedwabiem, by ją unieruchomić.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Spider , Data odczytu: 2026.10.16

24 W 2009 r. opisano pierwszego pająka roślinożernego

W 2009 r. naukowcy opisali pierwszego pająka, który celowo żywi się głównie roślinami. To skakun *Bagheera kiplingi*, żyjący od Meksyku po Kostarykę. Zjada wyspecjalizowane końcówki liści akacji, tzw. ciątka Belta, którymi rośliny „płacą” mrówkom za ochronę. Obserwacje w terenie i analiza izotopów potwierdziły, że to jego główny pokarm. W Meksyku ciątka Belta stanowią 91% jego diety, a w Kostaryce 60%.[20][21][22]

Źródła: Meehan C.J. i in., Herbivory in a spider through exploitation of an ant-plant mutualism , Data publikacji: 2009.10, Data odczytu: 2026.10.16; World Spider Catalog (Natural History Museum Bern), *Bagheera kiplingi* G. W. Peckham & E. G. Peckham, 1896 , Data odczytu: 2026.10.16; National Geographic (Ed Yong), *Bagheera kiplingi – the mostly vegetarian spider* , Data publikacji: 2009.10.12, Data odczytu: 2026.10.16

25 Pająki polują na ryby na wszystkich kontynentach poza Antarktydą

Ponad 80 przypadków polowania pająków na ryby zebrali w 2014 r. Martin Nyffeler i Bradley Pusey. Takie łowy obserwowano na wszystkich kontynentach poza Antarktydą. Ponad 75% przypadków dotyczyło pająków z rodzajów *Dolomedes* i *Nilus* z rodziny darzyczkowatych (*Pisauridae*). Autorzy zaliczają je do pająków półwodnych.[23]

Źródło: Nyffeler M., Pusey B.J., Fish predation by semi-aquatic spiders: a global pattern , Data publikacji: 2014.06.18, Data odczytu: 2026.10.20

26 Ryby łowione przez pająki mają zwykle 2–6 cm

Ryby chwytane przez pająki mają zwykle 2–6 cm długości i są średnio 2,2 razy dłuższe od samego pająka. Wynika to z przeglądu ponad 80 obserwacji opublikowanego w 2014 r. w „PLOS One”. Na ryby polują nie tylko pająki z rodzaju *Dolomedes*, ale też ponad 12 gatunków z nadrodziny *Lycosoidea* i 2 gatunki z rodziny *Ctenidae*. [23]

Źródło: Nyffeler M., Pusey B.J., Fish predation by semi-aquatic spiders: a global pattern , Data publikacji: 2014.06.18, Data odczytu: 2026.10.20

Pajęczy jedwab

27 Pająki mają do 7 rodzajów gruczołów przednich

Pająki mogą mieć 7 różnych gruczołów przednich, a każdy wytwarza jedwab o innych cechach i zastosowaniu. Żaden gatunek nie ma wszystkich 7, a pająki budujące sieci kołowe mają 5. Jedwab to naturalne włókno z białka, które we wnętrzu pająka jest płynne. Pająki używają go m.in. do owijania jaj, nici asekuracyjnych, balonowania i budowy kryjówek.[24]

Źródło: Natural History Museum (Londyn), Hendry L., What are spider webs made of? , Data odczytu: 2026.10.19

28 Mniej niż połowa z 37 rodzin pajków w Wielkiej Brytanii buduje sieci

W Wielkiej Brytanii żyją pająki z 37 rodzin, ale sieci buduje mniej niż połowa z nich. Pajęczyna to najbardziej znane zastosowanie jedwabiu, jednak nie wszystkie pająki łapią w nią ofiary. Pająki z rodziny Thomisidae czekają w zasadzce, np. *Misumena vatia* czai się na kwiatach na owady. Brytyjskie sieci dzieli się na 7 głównych typów.[24]

Źródło: Natural History Museum (Londyn), Hendry L., What are spider webs made of? , Data odczytu: 2026.10.19

29 Nić pająka z Madagaskaru pochtania ponad 10 razy więcej energii niż kevlar

Madagaskarski pająk *Caerostris darwini* rozpina nad rzekami i jeziorami sieci o powierzchni do 2,8 m², przyłączone do brzegów niciami o długości do 25 m. Badanie z 2010 r. wykazało, że jego nić ma ponad 2 razy większą udarność, czyli zdolność pochłaniania energii przed zerwaniem, niż każdy wcześniej opisany jedwab pajęczy, i jest ponad 10 razy lepsza od kevlaru. Autorzy uznali ją za najbardziej udarny znany materiał biologiczny.[25][26]

Źródła: Agnarsson I. i in., Bioprospecting finds the toughest biological material: extraordinary silk from a giant riverine orb spider , Data publikacji: 2010.09.16, Data odczytu: 2026.10.16; Discover Magazine (Ed Yong), A spider web that spans rivers made from the world's toughest biological material , Data publikacji: 2010.09.16, Data odczytu: 2026.10.16

30 Pająki mogą wytwarzać ponad 200 tys. różnych rodzajów jedwabiu

W 2010 r. opisanych było ponad 41 tys. gatunków pajaków, a większość z nich przedzie kilka rodzajów jedwabiu. Daje to ponad 200 tys. unikatowych nici o różnych właściwościach. Do tamtej pory zbadano jednak jedwab tylko kilkudziesięciu gatunków. Pajęczy jedwab łączy wysoką wytrzymałość z elastycznością i jest wzorem przy tworzeniu nowoczesnych włókien.[25]

Źródło: Agnarsson I. i in., Bioprospecting finds the toughest biological material: extraordinary silk from a giant riverine orb spider , Data publikacji: 2010.09.16, Data odczytu: 2026.10.16

31 W genomie *Caerostris darwini* znaleziono co najmniej 31 przypuszczalnych genów jedwabiu

W 2022 r. naukowcy opisali genom pająka *Caerostris darwini* i znaleźli w nim co najmniej 31 przypuszczalnych genów spidroin, czyli białek, z których powstaje jedwab. Kilka klas tych genów jest liczniejszych niż u innego pająka sieciowego, *Trichonephila clavipes*. Autorzy przypuszczają, że niezwykła udarność nici wynika ze składu białek, a według innego zespołu z 2021 r. raczej z silniejszej ekspresji genów jedwabiu niż z ich wyjątkowego zestawu.[27][28]

Źródła: Babb P.L. i in., Characterization of the genome and silk-gland transcriptomes of Darwin's bark spider (*Caerostris darwini*) , Data publikacji: 2022.06.06, Data odczytu: 2026.10.16; Kono N., Ohtoshi R., Malay A.D. i in., Darwin's bark spider shares a spidroin repertoire with *Caerostris extrusa* but achieves extraordinary silk toughness through gene expression , Data publikacji: 2021.12.22, Data odczytu: 2026.10.16

32 Pelerynę o powierzchni 7,48 m² utkano z jedwabiu 1,2 mln pajaków

Największym ubraniem z pajęczego jedwabiu jest peleryna z 7,48 m² tkaniny, wykonana na Madagaskarze według projektu Simona Peersa i Nicholasa Godleya. Jedwab dało ok. 1,2 mln samic złotych pajaków sieciowych, a każda wytwarzała 25–30 m nici. Gotowa peleryna ważyła 1896 g. Od stycznia do czerwca 2012 r. pokazywało ją Victoria and Albert Museum w Londynie.[29][30]

Rekord Źródła: Guinness World Records, Largest item of clothing woven from spider silk , Data odczytu: 2026.10.20; Victoria and Albert Museum, Golden spider silk , Data odczytu: 2026.10.20

33 Do 1 nici peleryny tęczono jedwab 24 pajków

Przy produkcji peleryny z pajęczego jedwabiu pajaki tęczono w grupy po 24, by uzyskać nić z 24 włókien. Ok. 80 osób, którymi kierowała Norosoa Ravelomahay, zbierało pajaki w lasach Madagaskaru i wypuszczało je po pobraniu jedwabiu. Żółty kolor tkaniny to naturalna barwa nici, bez farbowania. Cały projekt trwał 3 lata.[29][30]

Źródła: Guinness World Records, Largest item of clothing woven from spider silk , Data odczytu: 2026.10.20; Victoria and Albert Museum, Golden spider silk , Data odczytu: 2026.10.20

Pajaki w Polsce i ich ochrona

34 Z Polski znanych jest prawie 800 gatunków pajków

Według „Czerwonej listy zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce” z 2002 r. z Polski znanych jest prawie 800 gatunków pajków. Rozdział o pajęczakach przygotowali Wojciech Staręga, Czesław Błaszak i Jan Rafalski, a książkę wydał Instytut Ochrony Przyrody PAN. Ta sama praca podaje, że w Polsce żyje 36 gatunków kosarzy i 44 gatunki zaleszczotków.[31]

Źródło: Staręga W., Błaszak C., Rafalski J., Arachnida Pajęczaki, w: Głowaciński Z. (red.), Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce , Data odczytu: 2026.10.19

35 Na polskiej czerwonej liście jest 267 gatunków pajków

Polska czerwona lista z 2002 r. obejmuje 267 gatunków pajków: 79 zagrożonych (EN), 130 narażonych (VU) i 58 o niedostatecznie znanym statusie (DD). Autorzy podkreślają, że zagrożenie dotyczy nie tyle samych pajków, co ich środowisk. Chodzi zwłaszcza o siedliska reliktowe, takie jak kserotermy i torfowiska wysokie, oraz o łąki, na których co roku wypala się trawy.[31]

Źródło: Staręga W., Błaszak C., Rafalski J., Arachnida Pajęczaki, w: Głowaciński Z. (red.), Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce , Data odczytu: 2026.10.19

36 6 gatunków pajków jest w Polsce pod ochroną ścisłą

W Polsce 6 gatunków pajków objęto ochroną ścisłą. Są wśród nich 3 gryziele: zachodni (*Atypus affinis*), stepowy (*Atypus muralis*) i tapetnik (*Atypus piceus*), a także strojniś nadobny (*Philaeus chrysops*). Pozostałe 2 gatunki, *Mughiphantes pulcher* i *Agroeca dentigera*, nie mają polskich nazw. Wykaz zawiera tekst jednolity rozporządzenia o ochronie gatunkowej zwierząt z 2022 r.[32]

Źródło: Minister Klimatu i Środowiska, Obwieszczenie z dnia 19 października 2022 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2022 poz. 2380) , Data publikacji: 2022.11.21, Data odczytu: 2026.10.19

37 3 gatunki pajków są w Polsce pod ochroną częściową

Ochroną częściową objęto w Polsce 3 gatunki pajków, wymienione w załączniku nr 2 do rozporządzenia o ochronie gatunkowej zwierząt. Najbardziej znany z nich to poskocz krasny (*Eresus cinnaberinus*). Dwa pozostałe, *Bathypantes eumenis* i *Yllenus arenarius*, nie mają polskich nazw. Gryziele i poskocz krasny figurowały też na polskiej czerwonej liście z 2002 r.[32][31]

Źródła: Minister Klimatu i Środowiska, Obwieszczenie z dnia 19 października 2022 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2022 poz. 2380) , Data publikacji: 2022.11.21, Data odczytu: 2026.10.19; Staręga W., Błaszak C., Rafalski J., Arachnida Pajęczaki , Data odczytu: 2026.10.19

38 Tygryz paskowany w 2002 r. żył już niemal w całej Polsce

Tygryz paskowany (*Argiope bruennichi*) w 2002 r. był pod ochroną, ale nie trafił na polską czerwoną listę. Autorzy wyjaśnili, że gatunek przechodzi burzliwą ekspansję i dotarł do północno-wschodnich krańców kraju, więc występuje właściwie w całej Polsce. W wykazie chronionych gatunków zwierząt ogłoszonym w 2022 r. tygryza paskowanego już nie ma.[31][32]

Źródła: Starega W., Błaszak C., Rafalski J., *Arachnida Pajęczaki*, Data odczytu: 2026.10.19; Minister Klimatu i Środowiska, Obwieszczenie z dnia 19 października 2022 r. (Dz.U. 2022 poz. 2380), Data publikacji: 2022.11.21, Data odczytu: 2026.10.19

39 W 2020 r. 413 osób oceniło zagrożenia dla pajaków na świecie

W badaniu opublikowanym w 2020 r. w „Global Ecology and Conservation” Vasco Branco i Pedro Cardoso zebrali 753 odpowiedzi od 413 osób o różnej specjalizacji. Za najważniejsze zagrożenia dla pajaków uznano rolnictwo, hodowlę zwierząt i gospodarkę leśną, zmiany klimatu, urbanizację oraz zanieczyszczenia. Badanie dotyczyło także działań, które mogą pająki chronić.[33][34]

Źródła: Branco V.V., Cardoso P., *An expert-based assessment of global threats and conservation measures for spiders*, Data publikacji: 2020.12, Data odczytu: 2026.10.20; Branco V.V., Cardoso P., *preprint*, Data odczytu: 2026.10.20

Pająki w liczbach

Parametr | Wartość

Gatunki w World Spider Catalog | 52 106

Gatunki znane z Polski (2002) | prawie 800

Gatunki na polskiej czerwonej liście (2002) | 267

Gatunki chronione w Polsce | 6 (ścista) + 3 (częściowa)

Długość ciała | od 0,5 mm do ok. 12 cm

Najcięższy pająk (ptasznik goliat) | do 175 g

Największa rozpiętość nóg (*Heteropoda maxima*) | do 30 cm

Najszybszy pająk (*Cebrennus rechenbergi*) | 1,7 m/s

Najstarszy znany pająk (*Gaius villosus*) | co najmniej 43 lata

Ofiary zabijane rocznie przez pająki | 400–800 mln ton

Źródła danych: World Spider Catalog (Natural History Museum Bern), Instytut Ochrony Przyrody PAN, Dz.U. 2022 poz. 2380, Encyclopaedia Britannica, Smithsonian’s National Zoo, Guinness World Records, The Science of Nature. Stan na 20 października 2026 r.

Mity i fakty o pajakach

FAŁSZ

„Pająki to owady”

Pająki to pajęczaki. Mają 8 nóg i 2 części ciała, a owady 6 nóg i 3 części ciała.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Spider, Data odczytu: 2026.10.16

FAŁSZ

„Większość pajaków jest groźna dla człowieka”

Spośród ponad 51,5 tys. gatunków mniej niż 30 odpowiadało za zgony ludzi, a toksycznych dla człowieka

jest niewiele gatunków.[6]

Źródło: Encyclopaedia Britannica (Rafferty J.P.), 9 of the World's Deadliest Spiders , Data odczytu: 2026.10.20

FAŁSZ

„Wszystkie pająki są drapieżnikami”

Skakun Bagheera kiplingi żywi się głównie wyrostkami liści akacji.[20]

Źródło: Meehan C.J. i in., Herbivory in a spider through exploitation of an ant-plant mutualism , Data publikacji: 2009.10, Data odczytu: 2026.10.16

FAŁSZ

„Każdy pajak łąpie ofiary w sieć”

W Wielkiej Brytanii sieci buduje mniej niż połowa z 37 rodzin pajaków, a np. *Misumena vatia* czeka na owady w zasadzce na kwiatkach.[24]

Źródło: Natural History Museum (Londyn), What are spider webs made of? , Data odczytu: 2026.10.19

FAŁSZ

„Tygrzyk paskowany jest w Polsce gatunkiem chronionym”

Tygrzyk był chroniony jeszcze w 2002 r., ale nie ma go w wykazie gatunków chronionych z tekstu jednolitego rozporządzenia ogłoszonego w 2022 r.[32]

Źródło: Minister Klimatu i Środowiska, Obwieszczenie z dnia 19 października 2022 r. (Dz.U. 2022 poz. 2380) , Data publikacji: 2022.11.21, Data odczytu: 2026.10.19

Źródła

1. Encyclopaedia Britannica, Spider. Adres: <https://www.britannica.com/animal/spider-arachnid>. Data odczytu: 2026.10.20.
2. University of Michigan, BioKIDS, Arachnida. Adres: <https://biokids.umich.edu/critters/Arachnida>. Data odczytu: 2026.10.20.
3. Natural History Museum Bern, World Spider Catalog. Adres: <https://www.wsc.nmbe.ch/>. Data odczytu: 2026.10.20.
4. Naturhistorisches Museum Bern, 50,000 spider species discovered. Adres: <https://www.nmbe.ch/en/recherche-et-collections/50000-spider-species-discovered>. Data odczytu: 2026.10.20.
5. Australian Museum, Classifying spiders. Adres: <https://australian.museum/learn/animals/spiders/classifying-spiders/>. Data publikacji: 2020.06.25. Data odczytu: 2026.10.19.
6. Encyclopaedia Britannica (Rafferty J.P.), 9 of the World's Deadliest Spiders. Adres: <https://www.britannica.com/list/9-of-the-worlds-deadliest-spiders>. Data odczytu: 2026.10.20.
7. Smithsonian's National Zoo and Conservation Biology Institute, Goliath bird-eating tarantula. Adres: <https://nationalzoo.si.edu/animals/goliath-bird-eating-tarantula>. Data odczytu: 2026.10.16.
8. Carnegie Museum of Natural History, Tarantula relative found at Powdermill. Adres: <https://carnegiemnh.org/tarantula-relative-found-at-powdermill/>. Data odczytu: 2026.10.16.
9. Corcobado G., Rodríguez-Gironés M.A., De Mas E., Moya-Laraño J., Introducing the refined gravity hypothesis of extreme sexual size dimorphism. Wydawca: BMC Evolutionary Biology. Wydanie: t. 10, 2010. Strony: 236. Adres: <https://doi.org/10.1186/1471-2148-10-236>. Data publikacji: 2010.08.03. Data odczytu: 2026.10.16.
10. Guinness World Records, Oldest spider ever. Adres:

<https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/70987-oldest-spider>. Data odczytu: 2026.10.20.

11. Smithsonian Magazine, World's Oldest Spider Has Died at Age 43. Adres:

<https://www.smithsonianmag.com/smart-news/worlds-oldest-spider-has-died-age-43-180968918/>. Data publikacji: 2018.05.01. Data odczytu: 2026.10.20.

12. Guinness World Records, Largest spider. Adres: <https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/largest-spider>. Data odczytu: 2026.10.20.

13. Guinness World Records, Largest spider species. Adres:

<https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/463425-largest-spider-species>. Data odczytu: 2026.10.20.

14. Guinness World Records, Scary spider records: bloodsuckers, bird-eaters and more. Adres:

<https://www.guinnessworldrecords.com/news/2021/10/scary-spider-records-bloodsuckers-bird-eaters-and-more-680774>. Data publikacji: 2021.10.28. Data odczytu: 2026.10.20.

15. Seymour R.S., Hetz S.K., The diving bell and the spider: the physical gill of *Argyroneta aquatica*. Wydawca: The Journal of Experimental Biology. Wydanie: t. 214, nr 13, 2011. Strony: 2175–2181. Adres: <https://doi.org/10.1242/jeb.056093>. Data publikacji: 2011.07. Data odczytu: 2026.10.20.

16. ScienceDaily, How spiders breathe under water. Adres:

<https://www.sciencedaily.com/releases/2011/06/110609105527.htm>. Data publikacji: 2011.06.13. Data odczytu: 2026.10.20.

17. University of Bristol, Spiders go ballooning on electric fields. Adres:

<https://www.bristol.ac.uk/news/2018/july/spiders-electric-fields-.html>. Data publikacji: 2018.07.05. Data odczytu: 2026.10.20.

18. Morley E.L., Robert D., Electric fields elicit ballooning in spiders. Wydawca: Current Biology. Wydanie: t. 28, nr 14, 2018. Strony: 2324–2330.e2. Adres: <https://doi.org/10.1016/j.cub.2018.05.057>. Data publikacji: 2018.07.05. Data odczytu: 2026.10.20.

19. Nyffeler M., Birkhofer K., An estimated 400-800 million tons of prey are annually killed by the global spider community. Wydawca: The Science of Nature (Die Naturwissenschaften). Wydanie: t. 104, nr 3–4, 2017. Strony: 30. Adres: <https://doi.org/10.1007/s00114-017-1440-1>. Data publikacji: 2017.03.14. Data odczytu: 2026.10.16.

20. Meehan C.J. i in., Herbivory in a spider through exploitation of an ant-plant mutualism. Wydawca: Current Biology. Wydanie: t. 19, nr 19, 2009. Strony: R892–R893. Adres: <https://doi.org/10.1016/j.cub.2009.08.049>. Data publikacji: 2009.10. Data odczytu: 2026.10.16.

21. World Spider Catalog (Natural History Museum Bern), Bagheera kiplingi G. W. Peckham & E. G. Peckham, 1896. Adres: <https://wsc.nmbe.ch/species/28248>. Data odczytu: 2026.10.16.

22. National Geographic (Ed Yong), Bagheera kiplingi – the mostly vegetarian spider. Adres:

<https://www.nationalgeographic.com/science/article/bagheera-kiplingi-the-mostly-vegetarian-spider>. Data publikacji: 2009.10.12. Data odczytu: 2026.10.16.

23. Nyffeler M., Pusey B.J., Fish predation by semi-aquatic spiders: a global pattern. Wydawca: PLoS One. Wydanie: t. 9, nr 6, 2014. Strony: e99459. Adres: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0099459>. Data publikacji: 2014.06.18. Data odczytu: 2026.10.20.

24. Natural History Museum (Londyn), Hendry L., What are spider webs made of?. Adres:

<https://www.nhm.ac.uk/discover/what-are-spider-webs-made-of.html>. Data odczytu: 2026.10.19.

25. Agnarsson I. i in., Bioprospecting finds the toughest biological material: extraordinary silk from a giant riverine orb spider. Wydawca: PLoS One. Wydanie: t. 5, nr 9, 2010. Strony: e11234. Adres: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0011234>. Data publikacji: 2010.09.16. Data odczytu: 2026.10.16.

26. Discover Magazine (Ed Yong), A spider web that spans rivers made from the world's toughest biological material. Adres: <https://www.discovermagazine.com/a-spider-web-that-spans-rivers-made-from-the-worlds-toughest-biological-material-1978>. Data publikacji: 2010.09.16. Data odczytu: 2026.10.16.

27. Babb P.L. i in., Characterization of the genome and silk-gland transcriptomes of Darwin's bark spider (*Caerostris darwini*). Wydawca: PLoS One. Wydanie: t. 17, nr 6, 2022. Strony: e0268660. Adres:

<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0268660>. Data publikacji: 2022.06.06. Data odczytu: 2026.10.16.

28. Kono N., Ohtoshi R., Malay A.D. i in., Darwin's bark spider shares a spidroin repertoire with *Caerostris extrusa* but achieves extraordinary silk toughness through gene expression. Wydawca: Open Biology. Wydanie: t. 11, nr 12, 2021. Strony: 210242. Adres: <https://doi.org/10.1098/rsob.210242>. Data publikacji: 2021.12.22. Data odczytu: 2026.10.16.
29. Guinness World Records, Largest item of clothing woven from spider silk. Adres: <https://guinnessworldrecords.com/world-records/101277-largest-item-of-clothing-woven-from-spider-silk>. Data odczytu: 2026.10.20.
30. Victoria and Albert Museum, Golden spider silk. Adres: <https://www.vam.ac.uk/articles/golden-spider-silk>. Data odczytu: 2026.10.20.
31. Staręga W., Błaszak C., Rafalski J., Arachnida Pajęczaki, w: Głowaciński Z. (red.), Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Wydawca: Instytut Ochrony Przyrody PAN, 2002. Strony: 133–140. Adres: https://www.rcin.org.pl/Content/115040/PDF/KR038_97742_r2002_CzLZ-Starega-133-140.pdf. Data odczytu: 2026.10.19.
32. Minister Klimatu i Środowiska, Obwieszczenie z dnia 19 października 2022 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2022 poz. 2380). Adres: <https://api.sejm.gov.pl/eli/acts/DU/2022/2380/text.pdf>. Data publikacji: 2022.11.21. Data odczytu: 2026.10.19.
33. Branco V.V., Cardoso P., An expert-based assessment of global threats and conservation measures for spiders. Wydawca: Global Ecology and Conservation. Wydanie: t. 24, 2020. Strony: e01290. Adres: <https://doi.org/10.1016/j.gecco.2020.e01290>. Data publikacji: 2020.12. Data odczytu: 2026.10.20.
34. Branco V.V., Cardoso P., preprint. Adres: <https://www.biorxiv.org/content/10.1101/2020.08.28.271494v1.full.pdf+html>. Data odczytu: 2026.10.20.